

# KRP

## LOGBOG I MEDICIN- HÅNDTERING

Studie- og dokumentationsredskab  
i klinisk undervisning på  
**sygeplejerskeuddannelsen**  
i Region Hovedstaden



KØBENHAVNS  
PROFESSIONS  
HØJSKOLE

Revideret august 2021

**Revideret af:**

Nana Heftye, uddannelseskonsulent, Københavns Kommune

Ghita Felding Jensen, uddannelseskonsulent, Hillerød Kommune

Camilla Lucht, uddannelseskonsulent, Furesø Kommune

Isabel Skat-Rørdam, klinisk underviser, Regions Hovedstadens psykiatri

Anja Katrine Pedersen, uddannelseskonsulent, Bornholms Hospital

Lene Rostgaard Andersen, Klinisk uddannelsesansvarlig, Neurocenteret Rigshospitalet

Anne Birch Grande, uddannelseskonsulent, Center for HR, Region Hovedstaden

Charlotte Bjørn, klinisk koordinator, Københavns Professionshøjskole og UC Diakonissestiftelsen

Karsten Wegner, adjunkt, UC Diakonissestiftelsen

Verena Gulstad, lektor, Bornholms Sygeplejeskole

Karen-Marie Olesen, lektor, Københavns Professionshøjskole

**Dato for næste revision:** december 2021

# INDHOLD

<b>INTRODUKTION .....</b>	<b>4</b>
Medicinhåndtering .....	4
Juridiske retningslinjer .....	5
Adgang til medicin/medicinrum.....	6
Quiz - Farmakologitesten .....	6
Opbygning og anvendelse af Logbog i medicinhåndtering .....	7
<b>1. DEL.....</b>	<b>9</b>
1. semester - Tema: Observation og vurdering af patient og borgers sundhedsudfordringer og sygdomssammenhænge .....	10
2. semester –Tema: Klinisk beslutningstagen i stabile og komplekse pleje- og behandlingsforløb .....	12
3. semester – Tema: Situationsbestemt kommunikation i samspil med patient og borger, pårørende og fagprofessionelle i og på tværs af sektorer .....	14
4. semester – Tema: Klinisk lederskab af patient- og borgerforløb.....	16
4., 5. og/eller 6. semester - Observation og vurdering af patient/ borger med behov for i.v. medicinering og væsketerapi.....	20
<b>2. DEL.....</b>	<b>22</b>
5. semester – Tema: Sygepleje i akutte og kritiske pleje- og behandlingsforløb i samspil med patienter, borgere og pårørende .....	23
6. semester – Tema: Selvstændig sygeplejepraksis .....	26
<b>REFLEKSIONS- OG STUDIESPØRGSMÅL.....</b>	<b>29</b>
Administration af lægemidler .....	29
Patientsikkerhed og arbejdsmiljø .....	30
Sundhedspædagogiske aspekter .....	31
Etiske og juridiske dilemmaer, herunder rammedelegering/delegering .....	31
<b>LITTERATUR .....</b>	<b>32</b>

# INTRODUKTION

Logbog i medicinhandling for sygeplejestuderende i Region Hovedstaden er et studie- og dokumentationsredskab, der har til hensigt at understøtte din læring inden for medicinhandling i den kliniske og teoretiske undervisning gennem hele uddannelsen.

I dette dokument anvendes begrebet *medicinhandling* synonymt med *lægemiddelhandling* i henhold til Sundhedsdatastyrelsens Begrebsbase (Sundhedsdatastyrelsen, 2019).

Logbog i medicinhandling er udviklet, fordi medicineringsfejl udgør en stor risiko for patientsikkerheden. Medicineringsfejl kan defineres på flere måder. Den europæiske definition er: "En medicineringsfejl er et ikke intenderet svigt i processen for lægemiddelbehandling som medfører, eller har potentialet til at medføre skade på patienten" (pro.medicin, 2020).

Hvert år sker der mange utilsigtede hændelser og nærhændelser i relation til medicinhandling. I 2018 blev der rapporteret ca. 200.000 utilsigtede hændelser til Dansk Patientsikkerhedsdatabase, DPSD (Styrelsen for Patientsikkerhed, 2018). De mest almindelige rapporterede medicineringsfejl er overdosering, manglende medicinindgift, underdosering og dermed evt. behandlingssvigt, samt navneforveksling mellem patienter og lægemidler (pro.medicin, 2020). Derfor skal du som studerende have fokus på udvikling af kompetencer inden for medicinhandling allerede fra 1. semester.

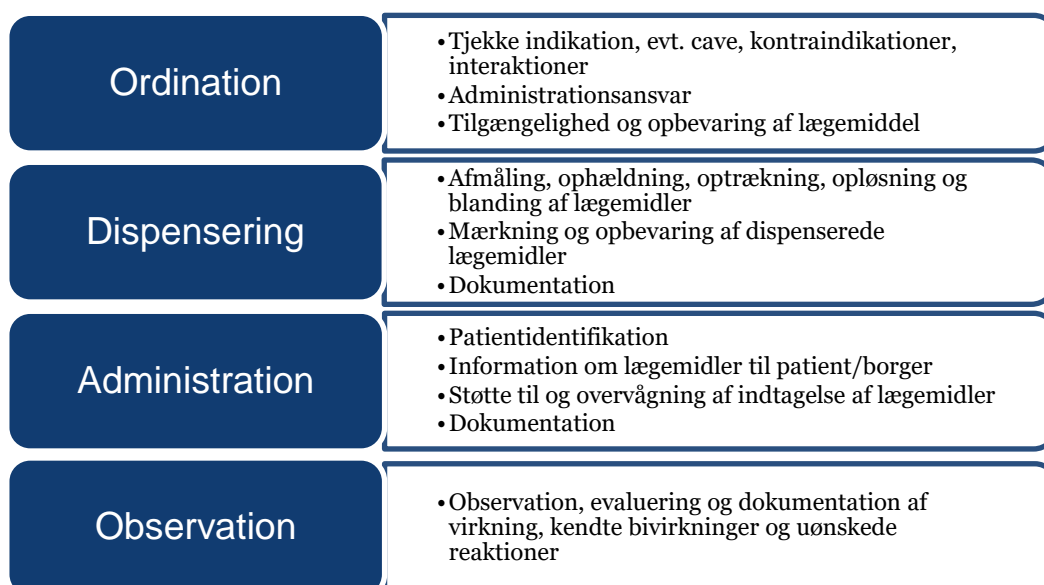
## Medicinhandling

Du skal med stigende ansvar og kompetence samt under vejledning uddannes til at kunne varetage medicinhandling inden for sygeplejerskens funktionsområde.

Medicinhandling omhandler alle procedurer vedrørende medicin, efter at apoteket har udleveret **medicinen**, herunder dispensering, administration og opbevaring af lægemidler (Sundheds- og Ældreministeriet, 2015)

Medicinhandling opdeles i medicineringsprocessens fire trin. I nedenstående illustration kan du se eksempler på handlinger inden for de enkelte trin (Olsen og Hallin, 2019, Sundheds- og Ældreministeriet, 2015).

Samarbejdet med patient/borger, læge og andre sundhedspersoner er centralt i hele medicineringsprocessen.



Utilsigtede hændelser kan forekomme flere steder inden for medicineringsprocessens fire trin. For at undgå utilsigtede hændelser kan du anvende disse 9 huskeregler og dermed bidrage til at øge patientsikkerheden ved medicinbehandling (Elliott og Liu, 2011):



## Juridiske retningslinjer

### Det kliniske undervisningssteds ansvar

- Opgaver vedrørende medicinbehandling delegeres til dig af den kliniske vejleder/sygeplejerske, og du udfører medicinbehandling og væsketerapi på den kliniske vejleders/sygeplejerskes ansvar (Sundheds- og Ældreministeriet, 2009)
- Ledelsen på det kliniske undervisningssted har ansvar for, at der forefindes de fornødne vejledninger og instrukser for medicinbehandling (Sundheds- og Ældreministeriet, 2009)
- Det påhviler den kliniske vejleder/sygeplejerske at sikre, at du har den fornødne viden og de nødvendige færdigheder for at kunne udføre medicinbehandling korrekt (Sundheds- og Ældreministeriet, 2009)
- Det kliniske undervisningssted skal tilrettelægge læringsaktiviteter, så du opnår kompetence til at varetage medicinbehandling i overensstemmelse med sygeplejerskens normale arbejdsområde på det pågældende kliniske undervisningssted

### Dit ansvar som sygeplejestuderende

- Når du udfører en delegeret opgave i forbindelse med medicinbehandling, har du selv et ansvar i henhold til Straffeloven (Justitsministeriet, 2020)
- Medicinbehandling kræver, at du arbejder omhyggeligt og samvittighedsfuldt jævnfør Autorisationsloven (Sundheds- og Ældreministeriet, 2019b). Det indbefatter, at du har den fornødne viden og de nødvendige færdigheder for at kunne udføre medicinbehandling
- Du har både ret og pligt til at afvise at påtage dig opgaver i forbindelse med medicinbehandling, som du ikke skønner dig kompetent til at udføre (Sundheds- og Ældreministeriet, 2009)
- Du må dispensere og administrere lægemiddelformer, når du har opnået viden og er i stand til at dispensere og administrere de enkelte lægemiddelformer. Du må som sygeplejestuderende ikke foretage tvangsmedicinering
- Som studerende skal du have kendskab til og følge det lovmæssige grundlag for medicinbehandling og dokumentation, der omfatter følgende bekendtgørelser, vejledninger og retningslinjer:
  - Sundheds- og Ældreministeriet, 2019b. *Bekendtgørelse af lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed* (Autorisationsloven). LBK nr. 731 af 08/07/2019

- Sundheds- og Ældreministeriet, 2009. *Vejledning om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed)*. VEJ nr. 115 af 11/12/2009
- Sundheds- og Ældreministeriet, 2015. *Vejledning om ordination og håndtering af lægemidler (Lægemiddelhåndterings vejledningen)*. VEJ nr. 9079 af 12/02/2015
- Sundheds- og Ældreministeriet, 2013. *Vejledning om identifikation af patienter og anden sikring mod forvekslinger i sundhedsvæsenet*. VEJ nr. 9808 af 13/12/2013
- Sundheds- og Ældreministeriet, 2021. *Bekendtgørelse om autoriserede sundhedspersoners patientjournaler (journalføring, opbevaring, videregivelse og overdragelse m.v.) (Journalføringsbekendtgørelsen)*. BEK nr. 1225 af 08/06/2021
- Sundheds- og Ældreministeriet, 2019a. *Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien*. LBK nr. 936 af 02/09/2019
- Regionale og lokale vejledninger for medicin håndtering

## Adgang til medicin/medicinrum

Du har adgang til medicin/medicinrum i henhold til det kliniske undervisningssteds lokale regler for personale under uddannelse.

## Quiz - Farmakologitesten

På Kursusportalen ([link](#)), Region Hovedstaden finder du en quiz benævnt Farmakologitesten ([link](#)), som indeholder spørgsmål inden for lægemiddelregning og almen farmakologi. Den består af to dele, hvor del 1 er rettet mod 2. - 4. semester, mens del 2 er rettet mod 5. - 6. semester. Farmakologitesten er et tilbud, som du kan anvende til at vedligeholde viden og færdigheder inden for lægemiddelregning og almen farmakologi.

## Opbygning og anvendelse af Logbog i medicinhandling

Logbog i medicinhandling er opdelt i 2 dele, jævnfør Studieordningen 2019 (Københavns Professionshøjskole, Bornholms sundheds- og sygeplejeskole og UC Diakonissestiftelsen, 2019):

- 1. del retter sig mod 1.- 4. semester. 1. del skal være opfyldt og dokumenteret som en forudsætning for at kunne gå til 4. semesters prøve
- 2. del retter sig mod 5.- 6. semester. 2. del skal være opfyldt og dokumenteret som en forudsætning for at kunne gå til 6. semesters prøve

For hvert semester er beskrevet:

- Hvad du introduceres til og oplæres i på det kliniske undervisningssted
- Hvad du arbejder med under vejledning af den kliniske underviser/vejleder
- Hvordan du skal arbejde med studieaktivitets- og forudsætningskrav

For hvert semester er udformet et dokumentationsark, der indgår som en del af semestrets studieaktivitets- og/eller forudsætningskrav. Dokumentationsarket har fokus på patient-/borgerforløb i relation til medicinhandling og er tilpasset det enkelte semester.

For 4., 5. og 6. semester er udformet et dokumentationsark, der relaterer sig til observation og vurdering af patient/borger med behov for i.v. medicinering og/eller væsketerapi.

### Anvendelse af dokumentationsark

- Du udvælger i samarbejde med den kliniske underviser/vejleder et eller flere patient-/borgerforløb og arbejder med de dele af medicinhandling, som er beskrevet i dokumentationsarket for hvert semester
- Du udfylder dokumentationsarket.
- Du uploader dokumentationsarket i Praktikportalen
- Dokumentationsarket danner baggrund for refleksion over medicinhandling med den kliniske underviser/vejleder
- Den kliniske underviser/vejleder giver feedback og feedforward individuelt eller i grupper, som du kan indskrive i dokumentationsarket. Feedback har fokus på, hvor du er i din læreproces i relation til medicinhandling, og hvordan du kan arbejde videre (Hattie og Timperley, 2015)
- Den kliniske underviser/vejleder godkender efterfølgende din aflevering

På 1. semester skal du uploade dokumentationsarket med feedback senest i slutningen af den tredje uge af klinikperioden.

På 2. og de efterfølgende semestre skal du uploade dokumentationsark senest 3 uger før klinikperioden afsluttes.

### Første studiesamtale

På 2, 3 og 4. semester skal du inden klinisk undervisning uploade dine dokumentationsark fra de foregående kliniske perioder i en samlet pdf-fil i Praktikportalen.

På 6. semester skal du uploade dokumentationsark for 5. semester.<sup>1</sup>

Du aftaler med den kliniske underviser/vejleder, hvordan du konkret kan arbejde med medicinhandling med afsæt i:

- Semestrets læringsudbytte
- Læringsmuligheder på det kliniske undervisningssted
- Din viden om farmakologi og medicinhandling

---

<sup>1</sup> Hvis dokumentationsark fra tidligere semestre ikke er udarbejdet, skal de laves. Der gives hverken vejledning eller feedback på dokumentationsark, der skulle have været lavet tidligere i uddannelsesforløbet.

Endvidere aftaler du med den kliniske underviser/vejleder, hvordan og hvornår du arbejder med dokumentationsark for det enkelte semester. Efter studiesamtalen skriver du begge aftaler ind i din individuelle studieplan.

### **Refleksions- og studiespørgsmål**

Der er udarbejdet refleksions- og studiespørgsmål i relation til medicinhandling, se side 29-31. Du kan f.eks. anvende spørgsmålene i dit arbejde med dokumentationsark og til refleksion over medicinhandling i den kliniske undervisning.

### **Merit**

Hvis du har merit for en klinisk undervisningsperiode, skal du ikke arbejde med dokumentationsark for det semester, du har merit for.



# 1. DEL

1.-4. semester

# 1. semester - Tema: Observation og vurdering af patient og borgers sundhedsudfordringer og sygdomssammenhænge

På 1. semester anvender du viden om almen farmakologi og medicinhandling i relation til det enkelte patient-/borgerforløb med udgangspunkt i semestrets indhold jf. semesterbeskrivelsen.

Du introduceres til og oplæres i det kliniske undervisningssteds medicinhandling herunder:

- Lovgivning og retningslinjer
- Patientsikkerhed og arbejdsmiljø
- Farmakologi og de mest anvendte præparater samt administration af lægemidler

På 1. semester arbejder du med følgende under vejledning af den kliniske underviser/vejleder:

- Observation af dispensering og administration af lægemidler

## Dokumentationsark

Dokumentationsark på 1. semester indgår i 1. del af Logbog i medicinhandling. Arbejdet med dokumentationsark er en forudsætning for at gå til prøve på 4. semester. På 1. semester skal du arbejde med 1 dokumentationsark:

- Du udvælger i samarbejde med den kliniske underviser/vejleder et patient-/borgerforløb, hvor du observerer dispensering og administration af medicin. Du kan med fordel tage afsæt i din dataindsamling i forbindelse med studieaktivitetskravet "Observation og dataindsamling", se semesterbeskrivelsen
- Du indsamler data om patientens/borgerens medicin ud fra dokumentationsarket
- Du reflekterer over patientens/borgerens medicin med afsæt i din viden om almen farmakologi og medicinhandling

Efterfølgende reflekterer du individuelt eller i grupper mundtligt over patient-/borgerforløbet og får feedback/feedforward fra den kliniske underviser/vejleder. Du kan notere feedback/feedforward i dokumentationsarket. Efterfølgende godkender den kliniske underviser/vejleder i Praktikportalen.

I dokumentationsarket for 1. semester finder du flere oplysninger om indholdet.

## Dokumentationsark – 1. semester

### Tema: Observation og vurdering af patient og borgers sundhedsudfordringer og sygdomssammenhænge

Se foregående side for nærmere beskrivelse af studieaktiviteten.

Navn	Studienummer	Dato
Med udgangspunkt i et patient-/borgerforløb analyserer og reflekterer du skriftligt over medicin håndtering. Det skriftlige omfang er max 4800 tegn inkl. mellemrum. Du skal udarbejde og uploade 1 dokumentationsark på 1. semester.		
<b>Beskrivelse af en patient-/borgersituation</b> Kort præsentation af patient/borger og det aktuelle sygdomsforløb med inddragelse af patientens/borgerens perspektiv.		
<b>Patient/borgers aktuelle medicin</b> Du observerer dispensering og administration af medicin hos en patient/borger.  Du præsenterer dig for patienten/borgeren. Og stiller flg. spørgsmål: Kan du fortælle mig... <ul style="list-style-type: none"><li>▪ hvilken medicin du får?</li><li>▪ hvorfor du får medicinen?</li><li>▪ hvordan du tager din medicin?</li><li>▪ hvem der plejer at ophælde/dosere din medicin?</li><li>▪ hvordan du opbevarer din medicin?</li></ul> Hvis det ikke er muligt at spørge patient/borger, hvor kan du så finde svar på ovennævnte spørgsmål?		
<b>Refleksion over medicin håndtering i det udvalgte patient/borgerforløb.</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Hvilke overvejelser om medicin håndtering giver patientens/borgerens svar? Inddrag din teoretiske viden om almen farmakologi og medicin håndtering i dit svar.</li></ul>		
<b>Litteratur</b>		
<b>Feedback/Feedforward</b> Du kan notere den mundtlige feedback/feedforward her.		
Dette dokumentationark indgår i 1. del af Logbog i medicin håndtering og er en del af forudsætningskravet på 4. semester. Den kliniske underviser/vejleder godkender i Praktikportalen, når der er givet feedback/feedforward.		

## 2. semester –Tema: Klinisk beslutningstagen i stabile og komplekse pleje- og behandlingsforløb

På 2. semester anvender du viden om almen farmakologi og medicin håndtering i relation til det enkelte patient-/borgerforløb og inddrager din viden i argumentation for sygeplejeinterventioner med udgangspunkt i semestrets indhold jf. semesterbeskrivelsen.

Du introduceres til og oplæres i det kliniske undervisningssteds medicin håndtering herunder:

- Lovgivning og retningslinjer
- Patientsikkerhed og arbejdsmiljø
- Farmakologi og de mest anvendte præparater samt administration af lægemidler

På 2. semester arbejder du med følgende under vejledning af den kliniske underviser/vejleder:

- Identifikation af patient/borger
- Søgning af information om præparaters virkning og bivirkninger
- Dispensering, håndtering og administration af forskellige former for medicin under anvendelse af de for det kliniske undervisningssted relevante lægemidler til den udvalgte patient/borger
- Dokumentation af relevante oplysninger i forbindelse med medicinadministration med anvendelse af fagtermer i det kliniske undervisningssteds elektroniske dokumentations- og registreringssystem
- Samarbejde med patienten/borgeren omkring medicinadministration
- Reagere ved evt. medicineringsfejl og vise kendskab til proceduren herfor
- Reagere ved evt. cave og vise kendskab til handlingsmuligheder
- Inddragelse af patientens perspektiv i medicin håndtering

### Dokumentationsark

Dokumentationsark på 2. semester indgår i 1. del af Logbog i medicin håndtering. Arbejdet med dokumentationsark er en forudsætning for at gå til prøve på 4. semester. På 2. semester skal du arbejde med 2 dokumentationsark ud fra 2 forskellige patient-/borgerforløb. Du bør planlægge dit arbejde med dokumentationsarkene således, at du kan få feedback på 1. dokumentationsark, før du afleverer 2. dokumentationsark.

- Du udvælger i samarbejde med den kliniske underviser/vejleder et patient-/borgerforløb, hvor du under vejledning dispenserer og administrerer medicin. I det ene dokumentationsark kan du med fordel tage afsæt i din dataindsamling i forbindelse med forudsætningskravet ”Dataindsamling, disposition, refleksion og medicin håndtering”, se semesterbeskrivelsen
- Du udvælger og redegør for 2-3 præparater af patientens/borgerens samlede medicin, som du analyserer i forhold til indikation, virkning, bivirkning og evt. cave med afsæt i patientens/borgerens situation
- Du reflekterer over klinisk beslutningstagen i relation til medicin håndtering med særligt fokus på administration af lægemidler. Se Refleksions- og studiespørgsmål side 29-31.

Efterfølgende reflekterer du individuelt eller i grupper mundtligt over patient-/borgerforløbet og får feedback/feedforward fra den kliniske underviser/vejleder. Du kan notere feedback/feedforward i dokumentationsarket. Efterfølgende godkender den kliniske underviser/vejleder i Praktikportalen.

I dokumentationsarket for 2. semester finder du flere oplysninger om indholdet.

## Dokumentationsark – 2. semester

### Tema: Klinisk beslutningstagen i stabile og komplekse pleje- og behandlingsforløb

Se foregående side for nærmere beskrivelse af studieaktiviteten.

Navn	Studienummer	Dato
Med udgangspunkt i et patient-/borgerforløb analyserer og reflekterer du skriftligt over medicinhandling. Det skriftlige omfang er max 4800 tegn inkl. mellemrum. Du skal udarbejde og uploade 2 dokumentationsark på 2. semester. Hvert dokumentationsark tager udgangspunkt i forskellige patient-/borgerforløb.		
<b>Beskrivelse af en patient-/borgersituation</b> Kort præsentation af patient/borger og det aktuelle sygdomsforløb med inddragelse af patientens/borgerens perspektiv.		
<b>Patient/borgers aktuelle medicin</b> Under vejledning dispenserer og administrer du medicin samt observerer patient/borger i relation til medicinhandling.  Ud fra patientens/borgerens samlede medicin udvælger og redegør du for 2-3 præparater. Med afsæt i patientens/borgerens aktuelle situation analyserer du præparaternes indikation, virkning, bivirkning og evt. cave.		
<b>Refleksion over medicinhandling i det udvalgte patient/borger-forløb.</b> Du reflekterer over klinisk beslutningstagen i relation til medicinhandling ud fra semesterets deltemaer og med særligt fokus på: <ul style="list-style-type: none"><li>Administration af lægemidler</li></ul> Tag udgangspunkt i Refleksions- og studie-spørgsmål s. 29-31		
<b>Litteratur</b>		
<b>Feedback/Feedforward</b> Du kan notere den mundtlige feedback/feedforward her		
Dette dokumentationark indgår i 1. del af Logbog i medicinhandling og er en del af forudsætningskravet på 4. semester. Den kliniske underviser/vejleder godkender i Praktikportalen, når der er givet feedback/feedforward.		

### **3. semester – Tema: Situationsbestemt kommunikation i samspil med patient og borger, pårørende og fagprofessionelle i og på tværs af sektorer**

På 3. semester anvender du viden om farmakologi og medicin håndtering, samt reflekterer over og varetager medicin håndtering under vejledning med udgangspunkt i semestrets indhold, jf. semesterbeskrivelsen.

Du introduceres til og oplæres i det kliniske undervisningssteds medicin håndtering herunder:

- Lovgivning og retningslinjer, herunder rammedelegation
- Patientsikkerhed og arbejdsmiljø
- Farmakologi og de mest anvendte præparater og samt administration af lægemidler herunder parenteral medicinering (sc, im, i.v. og væsketerapi)

På 3. semester arbejder du med følgende under vejledning af den kliniske underviser/vejleder:

- Identifikation af patient/borger
- Søgning af information om præparaters virkning, bivirkninger og interaktioner samt eventuelle blandedprocedurer ved iv-medicinering
- Dispensering, håndtering og administration af forskellige former for medicin under anvendelse af de for det kliniske undervisningssted relevante lægemidler til den udvalgte patient/borger
- Dokumentation af relevante oplysninger i forbindelse med medicinadministration med anvendelse af fagtermer i det kliniske undervisningssteds elektroniske dokumentations- og registreringssystem
- Information, vejledning, undervisning og kommunikation med patienter/borgere i relation til medicinske præparater
- Samarbejde med patienten/borgeren omkring medicinadministration
- Reagere ved evt. medicineringsfejl og vise kendskab til proceduren herfor
- Reagere ved evt. cave og vise kendskab til handlingsmuligheder
- Reagere ved ordinationer, der overstiger anbefalet dosis, ved cave eller kontraindikationer og udvise kendskab til handlingsmuligheder
- Inddragelse af patientens perspektiv i medicin håndtering

#### **Dokumentationsark**

Dokumentationsark på 3. semester indgår i 1. del af Logbog i medicin håndtering. Arbejdet med dokumentationsark er en forudsætning for at gå til prøve på 4. semester. På 3. semester skal du arbejde med 2 dokumentationsark ud fra 2 forskellige patient-/borgerforløb. Du bør planlægge dit arbejde med dokumentationsarkene således at du kan få feedback på 1. dokumentationsark før du afleverer 2. dokumentationsark.

- Du udvælger i samarbejde med den kliniske underviser/vejleder et patient-/borgerforløb, hvor du dispenserer og administrerer medicin samt observerer patient/borger
- Ud fra patientens/borgerens samlede medicin udvælger og redegør du for 2-3 præparater, som du analyserer i forhold til indikation, virkning, bivirkning, interaktioner og evt. cave med afsæt i patientens/borgerens situation - gerne med fokus på en psykiatrisk sygeplejefaglig kontekst. Det skal være præparater, du ikke har arbejdet med i dokumentationsarkene på 1. og 2. semester
- Du reflekterer over klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab i relation til medicin håndtering og med særligt fokus på sundhedspædagogiske overvejelser samt juridiske og etiske dilemmaer. Se Refleksions- og studiespørgsmål side 29-31

Efterfølgende reflekterer du individuelt eller i grupper mundtligt over patient-/borgerforløbet og får feedback/feedforward fra den kliniske underviser/vejleder. Du kan notere feedback/feedforward i dokumentationsarket. Efterfølgende godkender den kliniske underviser/vejleder i Praktikportalen.

I dokumentationsarket for 3. semester finder du flere oplysninger om indholdet.

### Dokumentationsark – 3. semester

#### Tema: Situationsbestemt kommunikation i samspil med patient og borger, pårørende og fagprofessionelle i og på tværs af sektorer

Se foregående side for nærmere beskrivelse af studieaktiviteten.

Navn	Studienummer	Dato
<p>Med udgangspunkt i et patient-/borgerforløb analyserer og reflekterer du skriftligt over medicin håndtering. Det skriftlige omfang er max 7200 tegn inkl. mellemrum. Du skal udarbejde og uploade 2 dokumentationsark på 3. semester. Hvert dokumentationsark tager udgangspunkt i forskellige patient-/borgerforløb.</p>		
<p><b>Beskrivelse af en patient-/borgersituation</b> Kort præsentation af patient/borger og det aktuelle sygdomsforløb med inddragelse af patientens/borgerens perspektiv på egen livsstil.</p>		
<p><b>Patient/borgers aktuelle medicin</b> Du dispenserer og administrerer medicin hos en patient/borger, samt observerer patient/borger i relation til medicin håndtering.  Ud fra patientens/borgerens samlede medicin udvælger og redegør du for 2-3 præparater, som du ikke tidligere har beskrevet. Med afsæt i patientens/borgerens aktuelle situation analyserer du præparaternes indikation, virkning, bivirkning og evt. cave - gerne med fokus på en psykiatrisk sygeplejefaglig kontekst.</p>		
<p><b>Refleksion over medicin håndteringen i det udvalgte patient/borgerforløb.</b> Du reflekterer over klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab i relation til medicin håndtering ud fra semestrets deltemaer og med særligt fokus på:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Sundhedspædagogiske overvejelser</li><li>▪ Juridiske og etiske dilemmaer</li><li>▪ Rammedelegering/delegering</li></ul> <p>Tag udgangspunkt i Refleksions- og studiespørgsmål s. 29-31</p>		
<p><b>Litteratur</b></p>		
<p><b>Feedback/Feedforward</b> Du kan notere den mundtlige feedback/feedforward her</p>		
<p>Dette dokumentationark indgår i 1. del af Logbog i medicin håndtering og er en del af forudsætningskravet på 4. semester. Den kliniske underviser/vejleder godkender i Praktikportalen, når der er givet feedback/feedforward.</p>		

## 4. semester – Tema: Klinisk lederskab af patient- og borgerforløb

På 4. semester reflekterer du over klinisk lederskab med udgangspunkt i semestrets indhold, jf. semesterbeskrivelsen.

Du introduceres til og oplæres i det kliniske undervisningssteds medicin håndtering herunder:

- Lovgivning og retningslinjer, herunder rammedelegation
- Patientsikkerhed og arbejdsmiljø
- Farmakologi og de mest anvendte præparater samt administration af lægemidler
- Intravenøs administration og basal væsketerapi, hvis det er inden for sygeplejerskens normale arbejdsområde på det pågældende kliniske undervisningssted.

På 4. semester arbejder du med følgende under vejledning af den kliniske underviser/vejleder:

- Identifikation af patient/borger
- Søgning af information om præparaters virkning, bivirkninger og interaktioner samt eventuelle blandedprocedurer ved iv-medicinering
- Dispensering, håndtering og administration af forskellige former for medicin under anvendelse af de for det kliniske undervisningssted relevante lægemidler til den udvalgte patient/borger
- Dokumentation af relevante oplysninger i forbindelse med medicinadministration med anvendelse af fagtermer i det kliniske undervisningssteds elektroniske dokumentations- og registreringssystem
- Information, vejledning, undervisning og kommunikation med patienter/borgere i relation til medicinske præparater
- Samarbejde med patienten/borgeren omkring medicinadministration
- Medvirke til at vurdere behovet for p.n. medicin
- Reagere ved evt. medicineringsfejl og vise kendskab til proceduren herfor
- Reagere ved evt. cave og vise kendskab til handlingsmuligheder
- Reagere ved ordinationer, der overstiger anbefalet dosis, ved cave eller kontraindikationer og udvise kendskab til handlingsmuligheder
- Inddragelse af patientens perspektiv i medicin håndtering

### Forudsætningskrav

Ved afslutning af 4. semester skal du have opfyldt og dokumenteret 1. del af Logbog i medicin håndtering for at kunne gå til prøve på 4. semester.

Godkendelse af forudsætningskravet på 4. semester omfatter:

- Godkendt dokumentationsark for 1. semester, som uploades på Praktikportalen forud for første studie-samtale
- Godkendte dokumentationsark for 2. semester, som uploades på Praktikportalen forud for første studie-samtale
- Godkendte dokumentationsark for 3. semester, som uploades på Praktikportalen forud for første studie-samtale
- Godkendt dokumentationsark for 4. semester, se nedenfor
- Godkendt praktisk gennemførelse af: Medicinaktivitet med fokus på klinisk lederskab og klinisk beslutningstagen, se nedenfor



## Dokumentationsark

På 4. semester skal du arbejde med 2 dokumentationsark ud fra 2 forskellige patient-/borgerforløb. Du bør planlægge dit arbejde med dokumentationsarkene således at du kan få feedback på 1. dokumentationsark før du afleverer 2. dokumentationsark.

- Du udvælger i samarbejde med den kliniske underviser/vejleder en patient/borger, hvor du dispenserer og administrerer medicin samt observerer patient/borger
- Du redegør for alle præparaters virkning, bivirkning, interaktioner og evt. kontraindikationer og cave
- Du reflekterer over medicinhåndteringen med fokus på klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab, rammedelegation, administrationsformer og patientsikkerhed samt medicingennemgang. Se Refleksions- og studiespørgsmål side 29-31

Efterfølgende reflekterer du individuelt eller i grupper mundtligt over patient-/borgerforløbet og får feedback/feedforward fra den kliniske underviser/vejleder. Du kan notere feedback/feedforward i dokumentationsarket. Efterfølgende godkender den kliniske underviser/vejleder i Praktikportalen.

I dokumentationsarket for 4. semester finder du flere oplysninger om indholdet.

Hvis du tager medansvar for og mestrer i.v. medicinering, væsketerapi og/eller epiduralmedicin skal du anvende dokumentationsarket på side 21 med tilhørende beskrivelse på side 20.

### **Medicinaktivitet med fokus på klinisk lederskab og klinisk beslutningstagen.**

Du skal i løbet af 4. semester mindst 1 gang varetage klinisk lederskab og klinisk beslutningstagen ved gennemførelse af en konkret medicinhåndteringssituation med efterfølgende refleksion /feedback.

Du udvælger i samarbejde med den kliniske underviser/vejleder en patient/borger med varierende kompleksitet i medicineringen, hvor du viser, at du behersker medicinhåndtering efter gældende lovgivning, retningslinjer og vejledninger.

Du skal med den kliniske underviser/vejleder som observatør/vejleder, selvstændigt:

- Identificere patient/borger
- Søge informationer om præparaternes virkninger, bivirkninger, interaktioner og evt. kontraindikationer samt eventuelle blandedprocedurer ved iv-medicinering
- Forholde dig kritisk til den samlede medicinering
- Dispensere, håndtere og administrere diverse former for medicin under anvendelse af de for det kliniske undervisningssted relevante lægemidler til de udvalgte patienter/borgere
- Dokumentere relevante oplysninger i forbindelse med medicinadministration ved brug af tydelige fagtermer i det kliniske undervisningssteds elektroniske dokumentations- og registreringssystem
- Inddrage, informere, vejlede, undervise og kommunikere med patienter/borgere og eventuelle pårørende i forhold til medicinske præparater
- Samarbejde med patienten/borgeren og eventuelle pårørende omkring medicinadministration
- Agere ved evt. medicineringsfejl og vise kendskab til proceduren herfor
- Agere evt. ved ordinationer der overstiger anbefalet dosis, ved cave eller kontraindikationer og udvise kendskab til handlingsmulighederne

Medicinhåndteringsaktiviteten afsluttes samme dag med en faglig drøftelse (refleksion/feedback) mellem dig og den kliniske underviser/vejleder i umiddelbar forlængelse af medicinhåndteringen, hvor du:

- Redegør for farmakologi og kobler din farmakologiske viden til egne patienters/borgeres fysiologi/patofysiologi
- Redegør for de anvendte medicinske præparaters virkninger/bivirkninger/interaktioner og kontraindikationer

- Redegør for indholdet i relevante juridiske retningslinjer
- Redegør for eget ansvarsområde som sygeplejestuderende i forhold til medicin håndtering
- Reflekterer over inddragelsen og samarbejdet med patient/borger og tværprofessionelle samarbejdspartnere om medicin håndtering, herunder pædagogiske og kommunikative overvejelser
- Reflekterer over ordinationer der overstiger anbefalet dosis, ved cave eller kontraindikationer og udviser kendskab til handlingsmuligheder

Du får feedback af den kliniske underviser/vejleder.

Den kliniske underviser/vejleder godkender gennemførelse af forudsætningskravet i Praktikportalen.

## Dokumentationsark – 4. semester

### Tema: Klinisk lederskab af patient- og borgerforløb

Se foregående sider for nærmere beskrivelse af studieaktiviteten.

Navn	Studienummer	Dato
<p>Med udgangspunkt i et case forløbet analyserer og reflekterer du skriftligt over medicinhåndtering. Det skriftlige omfang er max 7200 tegn inkl. mellemrum. Du udarbejder og uploader 2 dokumentationsark på 4. semester. Hvert dokumentationsark tager udgangspunkt i forskellige patient-/borgerforløb.</p>		
<b>Beskrivelse af en patient-/borgersituation</b> Kort præsentation af patient/borger og det aktuelle sygdomsforløb med inddragelse af patientens/borgerens perspektiv.		
<b>Patient/borgers aktuelle medicin</b> Du dispenserer og administrerer medicin hos en patient/borger, samt observerer patient/borger i relation til medicinhåndtering.  Du redegør for patientens/borgerens samlede medicin. Med afsæt i patientens/borgerens aktuelle situation analyserer du udvalgte præparaters indikation, virkning, bivirkning, interaktioner og evt. kontraindikationer og cave.		
<b>Refleksion over medicinhåndtering i det udvalgte patient/borger-forløb.</b> Du reflekterer over klinisk lederskab og klinisk beslutningstagen i relation til medicinhåndtering ud fra semestrets deltemaer og med særligt fokus på: <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Rammedelegering/delegering</li><li>▪ Administration af lægemidler</li><li>▪ Patientsikkerhed</li><li>▪ Medicingennemgang</li></ul> Tag udgangspunkt i Refleksions- og studierpørgsmål s. 29-31		
<b>Litteratur</b>		
<b>Feedback/Feedforward</b> Du kan notere den mundtlige feedback/feedforward her.		
<p>Dette dokumentationark indgår i 1. del af Logbog i medicinhåndtering og er en del af forudsætningskravet på 4. semester. Den kliniske underviser/vejleder godkender i Praktikportalen, når der er givet feedback/feedforward.</p>		

## **4., 5. og/eller 6. semester - Observation og vurdering af patient/ borger med behov for i.v. medicinering og væsketerapi.**

På 4., 5. og/eller 6. semester tager du medansvar for og mestrer i.v. medicinering, væsketerapi og epidural-medicin, hvis det indgår i sygeplejerskens normale arbejdsområde på det pågældende kliniske undervisningssted.

Du introduceres til og oplæres i det kliniske undervisningssteds medicineringsprocesser herunder:

- Lovgivning og retningslinjer, herunder rammedelegation
- Patientsikkerhed og arbejdsmiljø
- Farmakologi og de mest anvendte præparater og lægemiddelformer herunder i.v. medicinering og væsketerapi
- Intravenøs administration og basal væsketerapi, hvor det er muligt
- Risikosituationslægemidler
- Lægemiddelregning og medicin håndtering som f.eks. op- og nedtrapning af dosis, p.n. medicin, infusionshastigheder, fortyndinger, dosering efter vægt og/eller legemsoverflade

Under vejledning af den kliniske underviser/vejleder arbejder du med følgende:

- Identifikation af patient/borger
- Søgning af information om præparaters virkning, bivirkninger, interaktioner og evt. kontraindikationer samt eventuelle blandedprocedurer ved iv-medicinering
- Forholde dig kritisk til den samlede medicinering og den aktuelle situation
- Dispensering, håndtering og administration af forskellige former for medicin under anvendelse af de for det kliniske undervisningssted relevante lægemidler til den udvalgte patient/borger
- Dokumentation af relevante oplysninger i forbindelse med medicinadministration med anvendelse af fagtermer i det kliniske undervisningssteds elektroniske dokumentations- og registreringssystem
- Information, vejledning, undervisning og kommunikation med patienter/borgere og eventuelle pårørende i relation til medicinske præparater
- Samarbejde med patienten/borgeren og eventuelle pårørende omkring medicinadministration
- Handle etisk forsvarligt under hensyntagen til den enkelte patient/borger
- Reagere ved evt. medicineringsfejl og vise kendskab til proceduren herfor
- Reagere ved evt. cave og vise kendskab til handlingsmuligheder
- Reagere ved ordinationer, der overstiger anbefalet dosis, ved cave eller kontraindikationer og udvise kendskab til handlingsmuligheder
- Inddragelse af patientens perspektiv i medicin håndtering

### **Dokumentationsark**

Når du arbejder med et dokumentationsark vedrørende i.v. medicinering og væsketerapi, erstatter det et af de dokumentationsark, du ellers skal arbejde med på henholdsvis 4., 5. og/eller 6. semester.

Efterfølgende reflekterer du individuelt eller i grupper mundtligt over patient-/borgerforløbet og får feedback/feedforward fra den kliniske underviser/vejleder. Du kan notere feedback/feedforward i dokumentationsarket. Efterfølgende godkender den kliniske underviser/vejleder i Praktikportalen.

**Dokumentationsark i.v. – 4., 5. og/eller 6. semester****Observation og vurdering af patient/borger med behov for i.v. medicinering og væsketerapi.**

Se foregående side for nærmere beskrivelse af studieaktiviteten.

<b>Navn</b>	<b>Studienummer</b>	<b>Dato</b>
<p>Med udgangspunkt i et patient-/borgerforløb analyserer og reflekterer du skriftligt over i.v. medicinering, væsketerapi.. Det skriftlige omfang er max 9600 tegn inkl. mellemrum. Hvis i.v. medicinering og/eller væsketerapi indgår i sygeplejerskens normale arbejdsområde, skal du udarbejde og uploade 1 dokumentationsark på 4., 5. eller 6. semester.</p>		
<b>Beskriv patient-/borgersituation</b> med fokus på behovet for i.v. medicinering og/eller væsketerapi.		
<b>Redegør for dine sygeplejefaglige observationer</b> af patient/borger i forhold til patient/borgerens situation, dispenseringsform, præparaternes indikation, virkning, bivirkning, patientsikkerhed, rammedelegering - herunder sygeplejefaglige handlinger ved evt. komplikationer		
<b>Refleksion over medicinhandling i det udvalgte patient/borger-forløb.</b> Du reflekterer over klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab i relation til håndtering af iv-terapi ud fra semestrets mål for læringsudbytte og med særligt fokus på: <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Patientsikkerhed, herunder anafylaksi</li><li>▪ Rammedelegering</li><li>▪ Sygeplejerskens ansvar ved iv terapi</li><li>▪ Den studerendes ansvar ved iv terapi</li><li>▪ Ethiske og juridiske dilemmaer</li><li>▪ Lægemedelregning</li></ul> Tag udgangspunkt i Refleksions- og studiespørgsmål s. 29-31		
<b>Litteratur</b>		
<b>Feedback/Feedforward</b> Du kan notere den mundtlige feedback/feedforward her		
<p>Dette dokumentationsark indgår i 1. del (4. semester) eller 2. del (5.-6. semester) af Logbog i medicinhandling. Den kliniske underviser/vejleder godkender i Praktikportalen, når der er givet feedback/feedforward.</p>		

# 2. DEL

5.-6. semester

## 5. semester – Tema: Sygepleje i akutte og kritiske pleje- og behandlingsforløb i samspil med patienter, borgere og pårørende

På 5. semester tager du medansvar for og mestrer medicin håndtering, og inden for en rammedelegation håndterer du ordination af medicin med udgangspunkt i semestrets indhold, jf. semesterbeskrivelsen.

Du introduceres til og oplæres i det kliniske undervisningssteds medicineringsprocesser herunder:

- Lovgivning og retningslinjer, herunder rammedelegation
- Patientsikkerhed og arbejdsmiljø
- Farmakologi og de mest anvendte præparater og samt administration af lægemidler herunder i.v. og væsketerapi
- Intravenøs administration og basal væsketerapi, hvis det er inden for sygeplejerskens normale arbejdsområde på det pågældende kliniske undervisningssted.
- Risikosituationslægemidler
- Lægemiddelregning og medicin håndtering som f.eks. op- og nedtrapning af dosis, p.n. medicin, infusionshastigheder, fortyndinger, dosering efter vægt og/eller legemsoverflade

På 5. semester arbejder du med følgende under vejledning af den kliniske underviser/vejleder:

- Identifikation af patient/borger
- Søgning af information om præparaters virkning, bivirkninger, interaktioner og evt. kontraindikationer samt eventuelle blandedprocedurer ved iv-medicinering
- Forholde dig kritisk til den samlede medicinering og den akutte eller potentielt akutte situation
- Dispensering, håndtering og administration af forskellige former for medicin under anvendelse af de for det kliniske undervisningssted relevante lægemidler til den udvalgte patient/borger; herunder lægemiddelregning
- Dokumentation af relevante oplysninger i forbindelse med medicinadministration med anvendelse af fagtermer i det kliniske undervisningssteds elektroniske dokumentations- og registreringssystem
- Information, vejledning, undervisning og kommunikation med patienter/borgere og eventuelle pårørende i relation til medicinske præparater
- Samarbejde med patienten/borgeren og eventuelle pårørende omkring medicinadministration
- Handle etisk forsvarligt under hensyntagen til den enkelte patient/borger
- Reagere ved evt. medicineringsfejl og vise kendskab til proceduren herfor
- Reagere ved evt. cave og vise kendskab til handlingsmuligheder
- Reagere ved ordinationer, der overstiger anbefalet dosis, ved cave eller kontraindikationer og udvise kendskab til handlingsmuligheder
- Inddragelse af patientens perspektiv i medicin håndtering

### Dokumentationsark

Dokumentationsark på 5. semester indgår i 2. del af Logbog i medicin håndtering. Arbejdet med dokumentationsark er en forudsætning for at gå til prøve på 6. semester. På 5. semester skal du arbejde med 1 dokumentationsark:

- Du udvælger i samarbejde med den kliniske underviser/vejleder et patient-/borgerforløb, hvor du dispenserer og administrerer medicin samt observerer patient/borger
- Du redegør for patientens/borgerens samlede medicin med særligt fokus på præparater, der relaterer sig til akut og kritisk sygdom. Du analyserer præparaternes indikation, virkning, bivirkning, interaktion og evt. cave set i sammenhæng med patientens/borgerens situation
- Du reflekterer over klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab i relation til medicin håndtering med særligt fokus på patientsikkerhed, risikosituationslægemidler, rammedelegering samt etiske og juridiske dilemmaer. Se Refleksions- og studiespørgsmål side 29-31

Efterfølgende reflekterer du individuelt eller i grupper mundtligt over patient-/borgerforløbet og får feedback/feedforward fra den kliniske underviser/vejleder. Du kan notere feedback/feedforward i dokumentationsarket. Efterfølgende godkender den kliniske underviser/vejleder i Praktikportalen.

.

I dokumentationsarket for 5. semester finder du flere oplysninger om indholdet.

Hvis du tager medansvar for og mestrer i.v. medicinering, væsketerapi og/eller epiduralmedicin skal du anvende dokumentationsarket på side 21 med tilhørende beskrivelse på side 20.



## Dokumentationsark – 5. semester

### Tema: Sygepleje i akutte og kritiske pleje- og behandlingsforløb i samspil med patienter, borgere og pårørende

Se foregående sider for nærmere beskrivelse af studieaktiviteten.

Navn	Studienummer	Dato
<p>Med udgangspunkt i et patient-/borgerforløb analyserer og reflekterer du skriftligt over medicin håndtering. Det skriftlige omfang er max 9600 tegn inkl. mellemrum. Du kan vælge at sætte den samlede medicinliste ind nederst i dokumentationsarket, dette tæller ikke med i det samlede antal tegn. Du skal udarbejde og uploade 1 dokumentationsark på 5. semester.</p>		
<p><b>Beskrivelse af en patient-/borgersituation med fokus på akut og kritisk sygdom</b></p> <p>Kort præsentation af patient/borger og det aktuelle sygdomsforløb med inddragelse af patientens/borgerens perspektiv.</p>		
<p><b>Patient/borgers aktuelle medicin</b></p> <p>Du dispenserer og administrerer medicin hos en patient/borger, samt observerer patient/borger i relation til medicin håndtering.</p> <p>Ud fra den samlede liste argumenterer du for udvælgelsen af de præparater, der relaterer sig til akut og kritisk sygdom.</p> <p>Du analyserer de udvalgte præparaters indikation, virkning, bivirkning og evt. kontraindikationer samt cave set i sammenhæng med patientens/borgerens samlede medicin og aktuelle situation.</p>		
<p><b>Refleksion over medicin håndtering i det udvalgte patient/borger-forløb.</b></p> <p>Du reflekterer over klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab i relation til medicin håndtering ud fra semestrets deltemaer og med særligt fokus på:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Patientsikkerhed</li><li>▪ Risikosituationslægemidler</li><li>▪ Rammedelegering</li><li>▪ Etiske og juridiske dilemmaer</li><li>▪ Lægemiddelregning</li></ul> <p>Tag udgangspunkt i Refleksions- og studie-spørgsmål s. 29-31</p>		
<p><b>Litteratur</b></p>		
<p><b>Feedback/Feedforward</b></p> <p>Du kan notere den mundtlige feedback/feedforward her</p>		
<p>Dette dokumentationark indgår i 2. del af Logbog i medicin håndtering og er en del af forudsætningskravet på 6. semester. Den kliniske underviser/vejleder godkender i Praktikportalen, når der er givet feedback/feedforward.</p>		

## 6. semester – Tema: Selvstændig sygeplejepraksis

6. semester er rettet mod selvstændig varetagelse af klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab i stabile, akutte og/eller komplekse pleje- og behandlingsforløb. På 6. semester skal du være i stand til kritisk at vurdere og udøve medicin håndtering, og inden for en rammedelegering kunne ordinere medicin.

Du introduceres til og oplæres i det kliniske undervisningssteds medicineringsprocesser herunder:

- Lovgivning og retningslinjer, herunder rammedelegation
- Patientsikkerhed og arbejdsmiljø
- Farmakologi og de mest anvendte præparater og samt administration af lægemidler herunder i.v. og væsketerapi
- Intravenøs administration og basal væsketerapi, hvis det indgår i sygeplejerskens normale arbejdsområde på det pågældende kliniske undervisningssted
- Risikosituationslægemidler
- Lægemiddelregning og medicin håndtering som f.eks. op- og nedtrapning af dosis, p.n. medicin, infusionshastigheder, fortyndinger, dosering efter vægt og/eller legemsoverflade
- Inddragelse af patientens perspektiv i medicin håndtering

### Forudsætningskrav

Ved afslutning af 6. semester skal du have opfyldt og dokumenteret 2. del af Logbog i medicin håndtering for at kunne gå til prøve på 6. semester.

Godkendelse af forudsætningskravet på 6. semester omfatter:

- Godkendt dokumentationsark for 5. semester, som uploades på Praktikportalen forud for første studie-samtale
- Godkendte dokumentationsark for 6. semester, se nedenfor
- Godkendt praktisk gennemførelse af: Medicinaktivitet med fokus på klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab, se nedenfor

### Dokumentationsark

På 6. semester skal du arbejde med 2 dokumentationsark ud fra 2 forskellige patient-/borgerforløb. Du bør planlægge dit arbejde med dokumentationsarkene således, at du kan få feedback på 1. dokumentationsark, før du afleverer 2. dokumentationsark.

- Du udvælger i samarbejde med den kliniske underviser/vejleder et patient-/borgerforløb, hvor du dispenserer og administrerer medicin samt observerer patient/borger
- Du redegør for patientens/borgerens samlede medicin og analyserer præparaternes indikation, virkning, bivirkning, interaktioner og evt. cave med afsæt i patientens/borgerens situation
- Du reflekterer over klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab i relation til medicin håndtering med særligt fokus på administration af lægemidler, sundhedspædagogiske overvejelser, etiske og juridiske dilemmaer samt patientsikkerhed og arbejdsmiljø. Dit fokus skal være forskelligt i de 2 dokumentationsark. Se Refleksions- og studiespørgsmål side 29-31

Efterfølgende reflekterer du individuelt eller i grupper mundtligt over patient-/borgerforløbet og får feedback/feedforward fra den kliniske underviser/vejleder. Du kan notere feedback/feedforward i dokumentationsarket. Efterfølgende godkender den kliniske underviser/vejleder i Praktikportalen.

I dokumentationsarket for 6. semester finder du flere oplysninger om indholdet.

Hvis du tager medansvar for og mestrer i.v. medicinering, væsketerapi og/eller epiduralmedicin skal du anvende dokumentationsarket på side 21 med tilhørende beskrivelse på side 20.

### **Medicinaktivitet med fokus på klinisk lederskab og klinisk beslutningstagen.**

Du skal i løbet af 6. semester minimum 1 gang varetage klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab i relation til en konkret medicin håndteringssituation.

Du udvælger i samarbejde med den kliniske underviser/vejleder en eller flere patient(er)/borger(e) med varierende kompleksitet i medicineringen, hvor du under vejledning viser, at du behersker medicin håndtering efter gældende lovgivning, retningslinjer og vejledninger.

Du skal vise, at du selvstændigt kan:

- Identificere patient/borger
- Søge informationer om præparaternes virkninger, bivirkninger, interaktioner og evt. kontraindikationer samt eventuelle blandede procedurer ved iv-medicinerung
- Forholde dig kritisk til den samlede medicinerung
- Dispensere, håndtere og administrere forskellige former for medicin under anvendelse af de for det kliniske undervisningssted relevante lægemidler til de udvalgte patienter/borgere; herunder lægemiddelregning
- Dokumentere relevante oplysninger i forbindelse med medicinadministration med anvendelse af fagtermer i det kliniske undervisningssteds elektroniske dokumentations- og registreringssystem
- Inddrage, informere, vejlede, undervise og kommunikere med patienter/borgere og eventuelle pårørende i forhold til medicinske præparater
- Samarbejde med patienten/borgeren og eventuelle pårørende omkring medicinadministration
- Handle etisk forsvarligt under hensyntagen til den enkelte patient/borger
- Reagere ved evt. medicineringsfejl og vise kendskab til proceduren herfor
- Reagere evt. ved ordinationer der overstiger anbefalet dosis, ved cave eller kontraindikationer og udvise kendskab til handlingsmuligheder

Efterfølgende reflekterer du mundtlig med klinisk underviser/vejleder over medicin håndteringsprocessen, hvor du:

- Redegør for farmakologi og kobler din farmakologiske viden til de udvalgte patienters/borgeres fysiologi/patofysiologi
- Redegør for de anvendte medicinske præparaters virkninger, bivirkninger, interaktioner og kontraindikationer
- Redegør for indholdet i relevante juridiske retningslinjer
- Redegør for eget ansvarsområde som sygeplejestuderende i forhold til medicin håndtering
- Reflekterer over inddragelsen og samarbejdet med patient/borger og tværprofessionelle samarbejdspartnere om medicin håndtering, herunder pædagogiske og kommunikative overvejelser
- Reflekterer over etiske og juridiske dilemmaer ved medicin håndtering
- Reflekterer over ordinationer, der overstiger anbefalet dosis, ved cave eller kontraindikationer og udvise kendskab til handlingsmuligheder

Du får feedback af den kliniske underviser/vejleder.

Den kliniske underviser/vejleder godkender gennemførelse af forudsætningskravet i Praktikportalen.

**Dokumentationsark – 6. semester**  
**Tema: Selvstændig sygeplejepraksis**

Se foregående sider for nærmere beskrivelse af studieaktiviteten.

Navn	Studienummer	Dato
<p>Med udgangspunkt i et patient-/borgerforløb analyserer og reflekterer du skriftligt over medicinhåndtering. Det skriftlige omfang er max 9600 tegn inkl. mellemrum.            Du udarbejder og uploader 2 dokumentationsark på 6. semester. Hvert dokumentationsark tager udgangspunkt i forskellige patient-/borgerforløb.</p>		
<p><b>Beskrivelse af en patient- /borgersituation</b>            Kort præsentation af patient/borger og det aktuelle sygdomsforløb med inddragelse af patientens/borgerens perspektiv.</p>		
<p><b>Patient/borgers aktuelle medicin</b>            Du dispenserer og administrerer medicin hos en patient/borger, samt observerer patient/borger i relation til medicinhåndtering.             Du indsætter en liste med alle de lægemidler, som patienten/borgeren får. Ud fra den samlede liste argumenterer du for udvælgelsen af de præparater, du analyserer ift. indikation, virkning, bivirkning, interaktion og evt. kontraindikationer samt cave set i sammenhæng med patientens/borgerens samlede medicin og aktuelle situation.</p>		
<p><b>Refleksion over medicinhåndtering i det udvalgte patient/borger-forløb.</b>            Du reflekterer over klinisk beslutningstagen og klinisk lederskab i relation til medicinhåndtering ud fra semestrets deltemaer og med særligt fokus på:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Administration af lægemidler</li> <li>▪ Risikosituationslægemidler</li> <li>▪ Sundhedspædagogiske overvejelser</li> <li>▪ Ethiske og juridiske dilemmaer</li> <li>▪ Patientsikkerhed</li> <li>▪ Arbejdsmiljø</li> </ul> <p>Tag udgangspunkt i Refleksions- og studie-spørgsmål s. 29-31</p>		
<p><b>Litteratur</b></p>		
<p><b>Feedback/Feedforward</b>            Du kan notere den mundtlige feedback/feedforward her</p>		
<p>Dette dokumentationark indgår i 2. del af Logbog i medicinhåndtering og er en del af forudsætningskravet på 6. semester. Den kliniske underviser/vejleder godkender i Praktikportalen, når der er givet feedback/feedforward.</p>		

# REFLEKSIONS- OG STUDIESPØRGSMÅL

Der er udarbejdet refleksions- og studiespørgsmål i relation til medicin håndtering. Du kan f.eks. anvende spørgsmålene i dit arbejde med dokumentationsark og til refleksion over medicin håndtering i den kliniske undervisning.

## Administration af lægemidler

### Administrationsvej

- Overvejelser og begrundelser for at vælge denne administrationsvej – generelt og specifikt for en konkret patient/borger
- Når lægemiddelformen ordineres, skal du medtænke, hvordan lægemiddelformen gavner patient/borger bedst, hvordan lægemiddelformen absorberes bedst og virker bedst
- Overvej fx om patient/borger har problemer med absorptionen i tarmen eller ikke kan indtage noget peroralt

### Farmakokinetik og -dynamik

- Hvor og hvordan optages, virker og udskilles lægemidlet?
- Lokal og/eller systemisk virkning?

### Ordination, dispensering og administration

- Overvejelser i forhold til ordination (fx indikation, dosis)
- Overvejelser i forhold til dispensering (fx må tabletter knuses, må kapsler åbnes, må tabletter deles, skal tabletter el. kapsler synkes hele, i hvad og hvordan skal pulver i hætteglas opblandes, hvordan skal koncentrat fortyndes mv.).
- Overvejelser i forhold til administration (fx tidspunkt for indtagelse af lægemiddel ift. andre lægemidler og fødevarer, instruktion i korrekt administration mv.)
- Planlægning, herunder sikkerhed, plads og ro

### Virkning, bivirkninger og interaktioner

- Hvilke observationer for virkning, bivirkninger og mulige interaktioner skal gøres og hvordan?
- Dokumentation og videregivelse af oplysninger til kolleger og samarbejdspartnere

### Bestilling, modtagelse og opbevaring af lægemidler

- Hvilke retningslinjer findes for at bestille, modtage, opbevare og bortskaffe den konkrete medicin?

### Sygeplejefaglige overvejelser

- Patientens/borgerens almentilstand herunder allergier og symptomer
- Patientens/borgerens præferencer, behov, viden m.m.
- Informationsmateriale til patient/borger/pårørende

### Dokumentation

Hvordan dokumenteres medicineringsprocessen?

### Sikker kommunikation

- Hvad er sikker kommunikation, og hvorfor er det vigtigt?
- Hvilke redskaber anvendes?
- I hvilke situationer anvender du sikker kommunikation?

### Utsigtede hændelser

- Hvad er en UTH i relation til medicinhandling?
- Hvordan og hvorfor indberettes den?
- Hvilken samfundsrelevans har rapporteringspligten?
- Hvilken betydning kan rapportering af UTH'er have for patient/borger?
- Hvor findes rapporterede UTH-data?
- Hvordan anvendes UTH-data (lokalt, kommunalt, regionalt og nationalt)?
- Hvordan er den lokale sikkerhedsorganisation opbygget? Hvem kan du henvende dig til, fx hvis du kommer til at stikke dig på en kanyle?
- Hvordan gør du opmærksom på fejl og nærhændelser?

### Sikkerhedsrisici

- Hvilke retningslinjer i relation til sikkerhedsrisici findes der (lokalt, kommunalt, regionalt og nationalt)?
- Hvordan overholder du retningslinjerne?
- Hvordan beskytter du dig og dine kolleger i forbindelse med medicinhandling (fx værnemidler, hygiejne, stillezone, stinkskabe og kanylehåndtering)?
- Hvordan bortskaffes medicin/medicinrester korrekt, lokalt?

### Risikosituationslægemidler

- Hvad er risikosituationslægemidler?
- Hvilke af disse lægemidler håndteres lokalt?
- Hvad er risikosituationer?
- Hvilke af disse situationer findes lokalt?

## Sundhedspædagogiske aspekter

### Sundhedspædagogik

- Hvordan vil du planlægge en indsats ud fra sundhedspædagogiske teorier og begreber?
- Hvilke muligheder og barrierer ser du i forhold til at initiere og medvirke til innovation?
- Hvordan vil du medtænke viden om mestringsstrategier, livsstil, levevilkår, sygdomsindsigt, empowerment, recovery eller den motiverende samtale i vurderingen af patient/borgers/pårørendes behov for ny viden i relation til medicin håndtering?

### Didaktik

- Hvad skal patient/borger/pårørende lære?
- Hvordan skal der undervises og læres?
- Hvilke forudsætninger har patient/borger/pårørende? Og hvordan vil du inddrage disse?
- Hvilke forudsætninger har du for at varetage samtalen, vejledningssituationen eller læringsforløbet?
- Hvilke forhold kan fremme eller hæmme patients/borgers/pårørendes læring?
- Hvad er målet for samtalen, vejledningen eller læringsforløbet?
- Hvad er indholdet og hvilke(n) metode(r) vil du benytte?
- Hvordan vil du evaluere forløbet? Hvad blev lært?

## Etiske og juridiske dilemmaer, herunder rammedelegering/delegering

### Etiske og juridiske dilemmaer

- Behandlingsindikationen - hvor meget er i orden at gøre eller ikke at gøre?
- Eutanasi – hvilke refleksioner gør du dig ift. det?
- Samarbejdet med pårørende - ønsker de et andet behandlingsniveau?
- Selvadministration – brug af patient/borgers egen medicin
- Naturmedicin – hvilke refleksioner gør du dig ift. det?
- Omsorg versus omsorgssvigt
- Samarbejdet med kolleger omkring ordinationer fx forskellige måder at varetage medicin håndtering og rammedelegering/delegering
- Er der non-farmakologiske sygeplejeinterventioner, som kunne supplere den farmakologiske behandling?

### Tvang/magt

- Hvad er din rolle ifm. tvangsmedicinering?
- I hvilke situationer bruges magtanvendelse?
- Hvad må du, som sygeplejestuderende, indgå i?

# LITTERATUR

Elliott, M. og Liu, Y., 2011. The nine rights of medication administration: an overview. *British journal of nursing*, 19(5), s. 300-305.

Hattie, J. og Timperley, H., 2015. Styrken ved feedback I: R. Andreasen et al, red., Feedback og vurdering for læring. Frederikshavn: Dafolo.

Justitsministeriet, 2020. *Bekendtgørelse af straffeloven (Straffeloven)*. LBK nr. 1650 af 17/11/2020, § 79, stk. 1, § 237, § 241, § 249. [online] Tilgængelig hos: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/1650> [Åbnet 14.06.2021]

Københavns Professionshøjskole, Bornholms sundheds- og sygeplejeskole og UC Diakonissestiftelsen, 2019. *Studieordning sygeplejerskeuddannelsen, gældende fra 1. september 2019*.

Olsen, I. og Hallin, S.P., 2019. *Farmakologi – Hånden på hjertet*. 3. udgave. København: Munksgaard.

Pro.medicin, 2021. *Patientsikkerhed og lægemidler*. [online] (Sidst opdateret 21.05.2021) Tilgængelig hos: <https://pro.medicin.dk/Specielleemner/Emner/550> [Åbnet 14.06.2021]

Styrelsen for Patientsikkerhed, 2018. *Dansk Patientsikkerhedsdatabase. Årsberetning 2018*. [pdf] tilgængelig hos: <https://stps.dk/da/udgivelser/2019/aarsberetning-for-dansk-patientsikkerhedsdatabase-2018/~media/F7436C7BBEF0486690D30D392840F279.ashx> [Åbnet 14.06.2021]

Sundhedsdatastyrelsen, 2019. *Begrebsbasen - Medicineringsbegreber*. [online] Tilgængelig hos: <http://sundhedsdata.item.dk/> [Åbnet 14.06.2021]

Sundheds- og Ældreministeriet, 2009. *Vejledning om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed)*. VEJ nr. 115 af 11/12/2009. [online] Tilgængelig hos: <https://www.retsinformation.dk/Forms/RO710.aspx?id=129064> [Åbnet 14.06.2021]

Sundheds- og Ældreministeriet, 2013. *Vejledning om identifikation af patienter og anden sikring mod forvekslinger i sundhedsvæsenet 2013*. VEJ nr. 9808 af 13/12/2013. [online] Tilgængelig hos: <https://www.retsinformation.dk/Forms/RO710.aspx?id=160895> [Åbnet 14.06.2021]

Sundheds- og Ældreministeriet, 2015c. *Vejledning om ordination og håndtering af lægemidler (Lægemiddelhåndterings vejledningen)*. VEJ nr. 9079 af 12/02/2015. [online] Tilgængelig hos: <https://www.retsinformation.dk/Forms/RO710.aspx?id=168156> [Åbnet 14.06.2021]

Sundheds- og Ældreministeriet, 2019a. *Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien*. LBK nr 936 af 02/09/2019. [online] Tilgængelig hos: <https://www.retsinformation.dk/Forms/RO710.aspx?id=210196> [Åbnet 14.06.2021]

Sundheds- og Ældreministeriet, 2019b. *Bekendtgørelse af lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed (Autorisationsloven)*. LBK nr 731 af 08/07/2019. [online] Tilgængelig hos: <https://www.retsinformation.dk/Forms/RO710.aspx?id=209811> [Åbnet 14.06.2021]

Sundheds- og Ældreministeriet, 2021. *Bekendtgørelse om autoriserede sundhedspersoners patientjournaler (journalføring, opbevaring, videregivelse og overdragelse m.v.) (Journalføringsbekendtgørelsen)*. BEK nr. 1225 af 08/06/2021. [online] Tilgængelig hos: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1225> [Åbnet 17.08.2021]



Sundhedsstyrelsen og Ministeriet for sundhed og forebyggelse, 2019. *Korrekt håndtering af medicin. Et værktøj for plejehjem, hjemmepleje og bosteder - ansvar, sikkerhed og opgaver*. 2. udgave. København: Sundhedsstyrelsen.